

Z Omahy pěšky do Texas.

Píše a kreslí *Herak Costellop.*

(Převážně.)

V západní části města Lincoln, při dráze B. & M. do Creta vedoucí, nalézá se celá řada českých domků. Zde bydlejí pp. Jos. Vidlák, natěrač, J. Kušera, býv. policejník, V. Bařoušek, Soukupová, J. Friouf a četní jiných. Na východní straně města doutníká Fr. Kokoš. Jdě od města jiho-záp. směrem za českých rodin, majitelů své vlastní domky, kdež možno, an více o samotě, držeti něco drůbeže a nějakou tu kravičku. Domky tyto postaveny byly na spekulaci, prodány jsouce na měsíční splátky. Zde bydlí p. Jos. Kubánek, účetní velko-obchodu papírnického; dále pp. V. Šmerl, J. Bráha, J. Dvořák a J. Jelínek, vesměs dělníci. Ano, jeden z domků těch má majitele až v okr. Pierce; vlastně jej p. V. Kolářik u Pierce bydlí.

Ve městech větších velmi obtížno naléztí všech krajanů, an každý bydlí po různu mezi jinonárodovci, co možná nejbližší místa svého zaměstnání. Dále nemožno nikomu znáti četnější adresy krajanů, občas se stěhují.

Po důkladném odpočinku ubírám se z Lincoln ku Cretu, prvně po dráze U. P., která jižně běží více se nedaleko státního útavu choromyslných. Budova tato, pokud z venkovního pohledu mohu souditi, musí býti pro účel svůj velmi pohodlně zařízená; kol rozkládá se krásný park a v něm četná zřízených besedek. Budova podobá se šlechtickému sídlu, pouze vysoký komín uvádí mi na mysl, že to státní útav, kde až ty kolečka se mi popletou, sám se snad octnu. A raději zde nežli o kus dále, kdež stojí této podobná velká budova, věžmi a střílnami ozdobená, jako zámek knížete Švarcenberka, Hluboká neb Krumlov. Zde i tam prochází se ozbrojený strážcové, a rozdíl jest pouze ten: tamější střílí z dlouhé chvilky pro zábavu pánu bohu do oken, kdež to zdejší v pádu potřeby za přehájecím střílí do opravdy, a pouhá náhoda jest, pakli do bot praštěf vyvázne se zdravou kůží. Nad vraty nalézá se nápis "State Penitentiary" a přistěhovalý Evropan by jistě považoval státní trestnici za sídlo nějakého velmože.

Když jsem tak blízko, tož sobě tu záhadu irochu prohlédnu, myslím sobě, a již tahám za zvonec. Vrátný se táže, co sobě přeji. Řekl jsem upřímně, že se chci dostat do vnitř, avšak patrně byl jsem první s takovou žádostí. Vrátný chvíli vrtěl hlavou a pak pomalu se tázal: "Máte zde známého?" Nevím, možná že ano! odpovím mu. "Oh! tedy nevíte? Máte dovolení — vstupenku (permitting card)?" Nemám! pravil jsem určitě. "Jděte, šťastný člověče, dále svou cestou," praví tento, a bránka se zavřela mi před nose. No, co škodí, lépe nežli kdyby se mi zavřela za zády! pomyslí jsem sobě a capal spokojeně dále, přemýšleje o marnosti světa, jeho radosti pro tento útav a nuceně zde k pobytu obyvatelstvo.

Jest poledne, zvuk parních pístů z města zvěstuje mi tuto novinu. Utábořiv se zde as 2 míle od lapáku, při potoku, hodlám opět to své ku chaškové umění zkusiti. V českých osadách, kdež jej nebylo třeba, pověšil jsem ho na hřebek. Suchého chraští jest v hojnosti, oheň v krátké době plápolá, a já, bych se rychleji k tomu Texasu aklimatisoval, kdež hlavní potrava sestává z kukuřičného chleba a kaše, rozhodl jsem se vařiti a jísti kaši, za kterýmžto účelem koupil jsem v Lincoln 5 liber kukuřičné mouky. Voda se ve varu kolotala a já vappal pojednou celých 5 liber mouky do kvartového plecháčce

a pomalu pozoroval. Aha! již to bublá! tu a tam na povrchu vskočí bublina; kašička hustne a hustne. Jsem ve veliké kuchyni a přece cítím, že se to u spolu páří. Míchám ne již texaskou kaši, nýbrž italiánskou polentou, tak hustou, že s párem volů by ji neprodupal. Z rychla za potoku běhím pro vodu ku stěděni; zatím obuděra plecháč se v nedostatku vody lárem pěkně roztepal a kaše mastila se uhlím a popelem ohniště.

Bože! mám to kříž s tím vařením! ať skouším to neb ono, nejde to a nejde! Msto texaské kukuřičné živkám k obědu as 2 libry velmi slavných usenek a zapřím černou neslazenou kávu z upražené kukuřice a chlubím se, že jest moja kukuřičná o polovici méně padělaná nežli pravá Mocha-Java neb dokonce Rio Janeiro, podávaná v hotelách druhé třídy.

Slupnu ten oběd, vstávám a věnuji poslední pohled mému dokoná-vajícímu prasklému plecháčci, souřím se dále po cestě směrem západním. Poloha zde jest více méně vlnitá a půda úrodná. Vody zde mají chuti více slané, vyjma podél potoku Salt. V některé studnici vodu slanou nalézáme. Obyvatelstvo zde jest z části původu německého, a v okolí jižně od Denton počínají Němci od Prašburku z Uher sem přistěhovali. Tato dvojice německá pomaloučku mezi sebou jednotlivě bojují, neb z Německa přišedší jsou vyznání evangelického a z Uher katolického náboženství, kteréž jim téměř k srdci přirostlo.

Od Denton ku Highland beru se po trati dráhy B. & M. při potoku Chase, údolím vedoucí. V okolí Highland počíná česká osada ve vlnité poloze, sem tam mírně na návrh půda šterkem promíšená. Jiho-vých. bydlí pp. Jan Dřevo, Fr. Jiffčik, J. Stehlík, Fr. Novák, a při samém Highland, malé stanici bez nádražní budovy s jedním pouze obchodem, kdež zároveň pošta, bydlí p. Fr. Krejčí.

Otáčím jižně, krajina mocněji vlnitá, půda však úrodná. Zde jest hranice okr. Saline a Lancaster. V poslednějším okrese dále jižně od Kramer, malé stanici na Mo. P. dráze, značná česká osada se nalézá. Obec Highland jest v celku prudceji vlnité polohy; Čechové usazeni zde v západní a jižní části. Prvním od východu v 25. sece jest p. Fr. Vlášák, vlastník krásnou farmu 320 akrů. Něco severněji usazen p. J. Jirouš, a přes celou téměř obec k západu Němci a některý Američan; v sece 19. opět pp. J. Vyhánek, J. Brt, Jak. Husa, Fr. Bauer, dále na jih V. Macháček, V. Károfik a Jos. Procházk. Na malém přítoku potoku Salt bydlí A. Kotmel a V. Bitner, od něhož máme pouze 2 míle jižně do Kramer v obci OliveBranch, kdež nalézá se 2 obchody, jeden český, p. Jos. Klein, u něhož zároveň pošta, český kovář Ig. Bráha, skladiště, a celé město jest věrně zobrazeno.

V obci této bydlí valná část našich krajanů; počínaje v sece 13té, jsou pp. Melichar, Jos. Červený, Fr. Koželuh a V. Vrbský; dále záp. Fr., Jan a Jos. Chrástilové, a jiho-záp. Fr. Rejcha, J. Chrástil ml. a Jos. Šindelář. (Pokrač.)

Nepřekonatelné.

Tak nazývá každý právem Severovy prášky proti bolestem hlavy a neuralgii, neboť prášky tyto v každém případě mají účinek včetejný. Kdo trpí nervéností a nervovými bolestmi hlavy a chce mít lék dobrý, bez látek jedovatých nebo zdraví lidskému škodných, nechť koupí si Severovy prášky proti bolestem hlavy a neuralgii za 25 centů, poštou 29 ctů. Proti zácpě berte Severovy pilulky pro játra.

W. F. SEVERA,
český lékárník,
Cedar Rapids, Ia.

Dostalův Plicní Balsám vyhojí již na sta případů nemocí pocházejících z nastuzení. Nikdo nezná lepšího. Na prodej ve všech českých lékárnách a obchodech.

Nastuzení, kašel, chrapt, chřelání, bolesti na prsou a jakýkoliv neduh plie jistě vyhojí Dostalův plicní balsám.

Z panamských dojmů.

Panama! Panamské skandály! Denně ozývá se to zvařené heslo ze sloupu novin. Co se dělo s miliony peněz, které se do Panamy nikdy nedostaly, v dneš už nejposlednější štenář a denně dovidá se detailů nových. Ale jak bylo s lidmi, kteří podlehlí vábení, kteří uvěřili lesku jména slavného vítěze snezského a vydali se skutečně za neznámým osudem přes moře atlantské, o tom dosud nemoho proniklo do veřejnosti. Vyjímáme za tou příčinou zajímavá data z líčení očitých svědků, který byl zřízencem panamské společnosti v době rozkvětu její pověstí. Obraz země i poměrů jest stejně poučný, poučný i truchlivý zároveň.

Zachyťme vypravovatele, jak připlaviv se ve společnosti jiných na francouzském parníku, vystoupil na půdě kolumbijské a vsedl v Coloně na panamskou dráhu. Dráha náleží americké společnosti, což poznati hned na způsobu, jakým se s cestujícím zachází. Do vagonu se sedá bez lístku. Když se vlak rozjel, prochází střední chodbou člověk s mošnou a širokým opaskem, za ním třetí revolver. Tato nezáživná osobnost není nikdo jiný než kontrolor vlaku. Za jízdu 70 kilometrů žádá 24 piastry (120 franků). Ani více, ani méně. Sazba není žádná, strážníka žádná. Odmělnovat, nebezpečno. Ostatní zřízení vlaku ucházející. Trať jde kolem započatých prací průplavů. Ústí průplavu do zátoky aspirantské už vystupuje na jevo. Činí dojem širší než snezský a celkem velkolepý. Pohřechu však za tři kilometry délky průplav končí a začínají práce.

Leta 1885—86, kdy zpravodaj se nalezal na místě, byla pro průplav tolik, co leta 1868 a 1869 pro vládu Napoleona III.: velkolepý rozkvět, poslední vzmach mlzy na pni již podtátem a nahnuvajícím. Podél trati pravá mraveniště dělníků a dělnických osad. U každé osady vlak zastavuje. Po nádraží ani stopy. Zavazadla se vstydí, skutálí se dolů s náspu a cestující má sotva času vyskočiti. Než sebere raneček, zmizel vlak z obzoru. Dráha jde velkolepým pralesem: neproniknutelné houštiny, liány, ptactvo, jehož skřek neodpovídá nádhře pěti. Kaimani povávají se líně po březích močálů, člověka si ani hrubě nevšmáje. V Culebre nový pohled. Ohromná překážka třet budoucímu směru průplavu do cesty. Průkopníci rozeznali se vzteklým útokem proti ní. Celé pluky dělníků postupují. Jak dopadne bitva? ... Dnes už je známo, pohřechu, kdo ustoupil. Tenkrát však nevědělo se ještě, kdo zvíťazí, člověk či překážka?

V noci jel vlak ještě pomaleji než za dne. Konečně světla: panamské nádraží! Řada malých kolesek s mezky očekává cestující. Za čtvrt hodiny zastavil vozka před hotelem, kde se mu zlíbilo. Grandhotel: podjezd, schodiště, sklepencei v gala, vrátný v livreji, vše na pohled prvního řádu. Garçon vede hosta do pokoje o čtyřech lůžkách. Tři jsou už obsazena. Šaty jsou tam po nábytku rozházené, boty po zemi a ve vzduchu zvláštní zápach, jenž určité naznačuje, jaké barvy a jakého plemene jsou obyvatelé této ložnice. Host jen vzdychl a odevzdává se osudu, neboť pokoje o jednom lůžku nejsou v Columbiu zvykem.

S jídelnou bylo ještě hůře a učiniv ještě několik smutných zkušeností, odstěhoval se autor do soukromého pokojska. Jak odcházal z hotelu ulici oživenou, hvízdnu mu kolem ucha dvě kule a padnou dvě rány. Náhodou vstoupil do střelné čary dvou osob, rozmlouvajících spolu ranami z revolveru. Co ho odnášejí, odchází druhý klidně v průvodu dvou vojáků na policii.

"Zaplatí padesát piatrů," řekl někdo. "Kdyby byl zabil bělocha, byl by zaplatil sto až stopadesát."

"Jakže? Že nebude odsouzen k pokutě?"

"Nic, nebude vůbec souzen. To je vše sazby, ještě dnes v noci zaplatí esailero vězenskému padesát piatrů a brána se mu ihned otevře. Kdyby policejní zřízení neměli občas malý výdělek, nikdo by se k policii nebláhl."

Hozmí se, že se nový příchod v městě příliš neprocházal.

Bydlí naproti kasárnám. Kolumbijská vláda vymyslíla zvláštní způsob intendantury pro své vojáky: nestará se o jeho vzhled. Třikrát denně dlouhá řada ženských, matek, žen a milenek s různými nádobami na hlavách táhne do kasáren. To je zasnobovat sbor. Také výplata je velmi nepravidelná a disciplína vojska následkem toho velmi rozvíklaná. Vzpoury jsou neustále ve vzduchu. Pohled na táhnoucí vojsko je rozkošný: každý voják nese svou pušku, jak se mu líbí, na ramenně, pod paží nebo přes záda.

Řady jsou věci neznámou. Každý kráček, jak mu nohy stačí, drobní mušci klusají po boku čahounům. Po stranách vyšlapují si četní důstojníci. Stejnokroj ponechán je na starost zálibě a vkusu jednotlivce. Jedni jsou velmi přemovaní, majpěti na čákách a opanky na nohou; jiní, se vkusem víc demokratickým, jsou vojáky jen od pasu dolů, ratoru jsou oděni po občanskou, se širokým slamákem na hlavě. Mnoho ostruh řinčí u bot, ač nikdo ná koni nejede. Co komika celku nejvíce podporuje, jsou trubači a bubenci, kteří k tomu všemu zcela do opravdy své hušební kousky vykonávají.

Nejhezčí vojenské představení, které nás zpravodaj v Panamě užil, byl spor mezi místním velitelem a jeho tělesnou stráží. V sousedství byl obchoď s lihovinami. Jednoho dne stráž se opila a vypověděla poslušenství. Jeho Excellenci nezbyvalo, než přehnouti do města a vrátiti se v čele posádky a znovudobiti svého obydlí z rukou vlastní tělesné stráže.

Každého večera před půl nocí otevřely se herny a začaly pravé orgie. Kolem stolků kupí se pestrá směs hráčů, mnoho zřízenců Společnosti panamské a podnikatelů—znatelných dle vysokých bot, flanelových košil a zanedbaných vousisek. Nesnesitelné horko. Vzduch prosycen kouřem cigar a zápachem plynu. Oči zimničně jiskří, čela se potí, hráči hltavě sledují kuličku vrženou krupiérem, až zapadne do své jamky. Číslo se volá, hromádka piatrů se hrne tomu, kdo vyhrál a už se sází znovu. Za okamžik všech dvaatřicet čísel na sukně je obsazeno žlutými a stříbrnými penězi. Hraje se a hraje, ať praskne co praskne: tříměsíční mzda, velká suma, kterou člověk právě dostal třeba pro sobotní výplatu. Co bude zejtra, kde vzít na jídlo, co spóit, až sta černochů hrozivě se sroť před domem? Co z toho? Hraje se, dokud poslední maravedi je v kapse.

Mezi tím kolovrátky dohrávají své písne a ariety z oper, operet, Mascott, Zvonky kornevilské, Troubadour....

Kdo prohrál, opustí k ojiště a zmizí. Až není nikoho, kdo by ještě měl chuti do hry. Pozdní noc. Kdo vyhrál, zajde si nedaleko, užiti svého zlata.

Ale i ctnostný zřízenc, který se vyhýbal hernám, nepil, nesázal do četných loterií, které každou neděli vyhrávaly, i ten jenom těžce vycházel se svým žoldem. Platilo se v piastrech a piast, ceněný v Paříži za pět franků, na březích Tichého moře platil jen čtyři. Strava, byt dosahovaly cen báječných. Mizerná dřva pět set franků měsíčně. A všecko zvlášť: vypraný šátek, 10 souz; košile, 2 franky. A s prádlem se

tropila zvláštní lichva, neboť černí pradený měly ve zvyku zdobiti svojí černou látku svčbenými sobě lmečky s manžetami tak dlouho, až dostatečně nasádkly vikotou rodinných výparů. Krajčí a šicitelé oděvů nebylo. Poskvrněný kus oděvu nezbývalo než vyměnití za okřivý domorectý celek obleku. Kufcei byli politování hodni. Blázně holandské doutnky prodávány v ceně nejlepších havanských. A jaký tabák! Hořkost v ústech napadá při pouhé vzpomínce. Sklamání za sklamaním Autor sblil přátelům ve Francii, že jim pošle na památku aspoň panamský klubok převodů. Co jiného—s Panamou? Všeel do prvního krámu, ládal. Kupce se podtvá a podává širokanský slamák, na němž připravena dvě osudná slovíčka: pařížská moda.

Skoro celý obchoď je v rukou Čiřanů a to vysvětluje, proč cizinec byl drancován s neúprosonou vzteklo, atí. Kolumbijsci pocházejí od Španělů, liji ve špně a sladké lenosti. Černo se v Evropě říká společnost, v Panamě neexistuje. Není domorodce, který by zval někoho do domu, nabídl stůl nebo zábavu svým hostům. Ani guvernérovi nikdy nie podobného nenapadlo. Měl-li jaký přídavek na tabuli, strčil ho do kapsy a dal se raději sám pozvati na soirée ke francouzskému konsulovi. Kde není zábavy, nebývá než držeti se práce, aby člověk nepošel nudou. Ale k práci je třeba dvou věcí: předně, mít co dělat a za druhé mít sebe a síly svoje v moci. Obě bylo těžké. Hrozný nadbytek personálu: celý generální štáb inženýrů dohlíží na práci a v ohromné budově společností hotová armáda úřadníků a pisařů všeho druhu a paží. Žádné ministerstvo na světě jich nemá tolik. K tomu to podnebí a horko ve dne v noci, koupání se neustále v horkém prachu a když spreho, pařiti se jako v lázni. Síly člověka opouštějí.

Řítkalo se, že pod každým pražcem panamské dráhy leží mrtvola dělníka. A z Colony do Panamy je trať sedesátikilometrová! Smrt strašně řádila na úžině panamské. V nejlepší době, kterou pánové Ferdinand a Charles Lesseps zvolili k inspekci prací, bylo v nemocnici procento umrajících—76. Odesli tam člověka s roztráštěnou nohou, přišel s pohmožděninou a dva dni na to měl svoji poukázku ke hrobu. Každého rána v kancelářích nebo na pracovištích scházela jména na listinách přihlašovacích: nebyti na místě, znamenalo z pravidla, býti mrtev. Autor viděl tolik umrajících, že by nestačil je vyjmenovávat. Vypravuje o mladém inženýru, který měl talent a budoucnost. Ve Francii postavil jeden z nejkrásnějších železničních mostů. Nadehnul se velkolepou myšlenkou překrojení úžiny panamské. Přijal u společnosti vrchní fidejiství prací. Několik týdnů po svém příchodu byl zván u francouzského konsula na oběd. Když podnášeli černou kávu, mladý muž náhle změnil barvu a stěžoval si na bolesti. Dovedli ho domů, zavolání lékaři a hned poznali, že to ona — žlutá zimnice. Všecky prostředky vynaloženy, i zoufalý tuzemský, jeho užívají černoši: nemocnému dá se požití litr oleje promíseného s olivním a citronovou šťávou. Nic nepomohlo, rozklad krve jevil se už skvrnami po údech. Vida, že je ztracen, tázal statečný muž vrchního lékaře:

— Neklamte mne. Zajišťujete mi že vydržím ještě den?

— Snad.....

— Díky. Rychle tedy péro a pa pír, dopišu své paní.

Po několika řádech došly mu stly Diktoval ostatní. Loučil se s mládou chotí a dítkem. Vše kolem plá kalo. Když bylo psaní hotovo, řekl ještě:

— Čekám na smrt, čím, jak bliž.....

Skvrny objevovaly se už ve tváři. Ještě několik nesrozumitelných slov a byl ztrnulý. Na jeho pohrbu mu prý dav jej doprovázející předtuchu